

De Dood van een Goedmens

door

Willem de Vlam

Copyright (c) 2017

Versie 5

Willem de Vlam
info@willemdevlam.nl
+31 (0)6-290 515 74

DE DOOD VAN EEN GOED MENS (WERKTITEL)
door Willem de Vlam

SITUATIE

Een ziekenhuisgang. Een zoon en een dochter. De man is het biologische kind, de vrouw is van kleur en is als kind geadopteerd. Het botert niet heel erg tussen de twee. Je kunt je goed voorstellen dat als moeder er niet meer is, er maar heel weinig is dat hen nog bindt.

Hun moeder heeft een beroerte gehad en ligt in coma. De behandelend neuroloog ziet weinig tot geen perspectief op verbetering en wil de behandeling staken. Zij is het met de artsen eens. Hij niet.

In het conflict dat volgt komt veel boven. Zij heeft hem met moeder in de steek gelaten, vindt hij. Zij verwijt hem dat hij haar nooit als volledige zus heeft willen zien. En inderdaad blijkt nu dat hij vindt meer over het lot van hun moeder te zeggen te hebben, dan zij.

Er is veel oud zeer, en de kinderen lijken mijlenver van elkaar verwijderen. Gaat het ze lukken om tot een compromis te komen of ontspoord de situatie en komt er een niet meer te repareren breuk?

Personages

Nadia kan slecht tegen de sfeer in het ziekenhuis. De directe confrontatie met mensen op de meest intieme en intense dagen van hun leven, maakt haar ongemakkelijk. Ze laat zich kennen als iemand die liever observeert dan deelneemt, en die secundair reageert. Deze karaktertrek is versterkt door haar persoonlijke geschiedenis als geadopteerd kind van kleur in een wit gezin. Ze heeft haar leven lang gekampt met een gebrek aan eigenwaarde, en het gevoel dat acceptatie door anderen voorwaardelijk is. In haar geval is dat in haar jeugd tot uiting gekomen in geslotenheid en prestatiedrang, tegenwoordig in een zeer gedisciplineerd leven en werkverslaving. Materieel heeft haar dat geen windeieren gelegd: Ze is Chief Legal Officer van een multinational en geniet wijd en zijd respect. Emotioneel zijn er 'verbeterpunten'; ze heeft een lange-afstand-relatie met een andere 'high-performer' die, net als zij, aan de lopende band op reis is. Ze zijn al zes jaar verloofd - het lukt telkens niet om een datum te prikken om daadwerkelijk te trouwen. Ze ontmoeten elkaar op hotels bij luchthavens. De laatste keer dat ze samen thuis sliepen is alweer drie maanden geleden.

Nadia voelt zich niet meer echt op haar gemak bij haar adoptiefamilie. Met uitzondering van Nadia's adoptiemoeder Marloes laat de familie merken haar een elitaire snob te vinden. Vooral Jacob heeft er een handje van. Ze voelt zich net zozeer uitgestoten als dat ze zich heeft afgezonderd. Van haar kant vindt ze het moeilijk om haar broer en moeder duidelijk te maken dat haar leven als vrouw van kleur er heel anders uit ziet dan zij zich voorstellen.

Jacob is veel impulsiever en gemakkelijker in de omgang. Mensen vinden hem gezellig en zijn graag bij hem in de buurt. Hij is cool, al begint hij wel veel van zijn charme te

verliezen. Hij heeft een klein buikje gekregen, waardoor zijn kledingstijl – strakke spijkerbroek, nauwsluitende overhemden, cowboylaarzen – niet meer goed bij hem past.

Zijn soepele losbol-exterieur verbergt jammer genoeg ook een onderlaag van jaloezie, die geworteld is in de komst van Nadia in het gezin. Nadia's prestaties op school, de universiteit en in haar carrière stelden die van hem voortdurend in de schaduw.

Hij is freelance-gitarist. Hij leeft van klus tot schnabbel, van begeleider bij grote musicals en concerten tot spelen in een bruiloftsband. Hij is aartslui en ongedisciplineerd – de reden waarom hij zijn talent nooit naar een serieus niveau heeft weten te tillen. Hij is er echter goed in om te doen alsof hem dat niet zo kan schelen, maar zijn frustratie hierover, en de bijbehorende geldzorgen, hebben zijn voortdurende jaloezie alleen maar gevoed.

Door zijn echtscheiding is hij met deze kant van hemzelf geconfronteerd, maar hij is nog niet in staat geweest er iets aan te doen. Hij heeft twee kinderen die hem verafgoden – iets dat makkelijker gaat omdat ze niet meer bij hem in huis wonen.

Plaats

De handeling vindt plaats in een wachtruimte in een ziekenhuis.

Tijdsverloop

Het verhaal speelt zich af in een periode van twee dagen.

Het Publiek

Nadia en Jacob spreken tegen de toeschouwers alsof het andere bezoekers van het ziekenhuis zijn. Toevallige passanten, voor wie zij – althans aanvankelijk – een mate van decorum hoog moeten houden. Jacob en Nadia voelen echter beiden de behoefte hun hart te luchten tegen een levend mens. Ze spreken het publiek aan om zich te verontschuldigen voor het gedrag van de ander (en soms voor zich zelf), om steun te zoeken voor hun standpunten, en als uitlaatklep.

1 NACHTWAKE

Het is drie uur 's nachts. In een bezoekersruimte van een ziekenhuis wachten Jacob en Nadia. Nadia ligt te slapen op een paar aan elkaar geschoven stoelen. Ze is gekleed alsof ze rechtstreeks uit kantoor is gekomen.

Jakob komt op en gaat naast Nadia zitten. Hij aarzelt of hij haar wakker zal maken. Hij besluit van niet. Dan aarzelt hij of hij een grapje met haar uit zal halen, bijvoorbeeld een leeg bekertje op haar hoofd zetten. Hij besluit van niet.

JACOB (tegen het publiek)

Nadia. Mijn zus. Adoptiezus. Ze is doodop. Ik ook. Maar Nadia heeft altijd overal kunnen slapen. Jaloersmakend. Nouja. Ze werkt zich ook altijd helemaal kapot. Dat doe ik weer niet. We zitten hier nu... vijftien uur. Ik was de hele avond met onze moeder uit eten geweest. Mijn moeder. Nadia's adoptie-moeder. Ik heb mamma thuis afgeleverd. Ik heb afscheid genomen. Ik ben weggegaan. Was ik mijn telefoon bij haar vergeten. Godzijdank. Ik kom terug, ligt ze daar. Is alles uitgevallen. Alsof in haar hoofd een zekering is doorgebrand. Alle lichten uit. Niets doet het meer. Zeggen ze. Zeggen ze. En toch ligt ze daar nog. Ze is nog warm. Ze ademt. Het is haar gezicht niet. Het is - ingezakt, op een of andere manier. Maar het is haar wel. Onze moeder.

Nadia beweegt en wordt wakker.

JACOB (tegen Nadia)
Hee.

NADIA Hee.

JACOB Goeiemorgen.

NADIA Ja. Is er iets gebeurd?

JACOB Nee. Nog steeds hetzelfde.

NADIA (gapend)
Okee.

JACOB (terzijde)
Ze hebben haar meegenomen hier naartoe.
Snoeren en Slangen op haar aangesloten.

Naalden in haar geprikt. En nu ligt ze daar.
En wij wachten.
Ze zeggen dat hoe langer het duurt hoe kleiner
de kans...
(tegen Nadia)
Een beetje lekker geslapen?

NADIA (Masseert haar eigen nek en schouders)
Ik weet niet. Een beetje, ja.

JACOB Ik wou dat ik dat kon.

NADIA Hm?

JACOB Hier slapen.

NADIA Ja. Zo kunnen we allemaal wat.

JACOB Ik wou dat ik het kon.

NADIA Ik wou dat ik wat vaker in een normaal bed
sliep.

*Nadia pakt een koffiebekertje dat onder de
bank op de grond staat.*

JACOB Ga je dat nou echt drinken?

*Ze neemt een slok uit een koffiebekertje dat
naast haar staat. Ze trekt een vies gezicht.
Dan neemt ze nog een slok.*

NADIA Ik heb wel viezere gedronken.

Neemt nog een slok. Trekt weer een grimas.

Niet heel veel viezer.

JACOB Ik ga zo wel wat verse halen.

NADIA Lekker. Maar met Marloes is dus alles
hetzelfde?

JACOB Ik weet niet meer wanneer ze is begonnen met
Marloes te zeggen. In plaats van Mama. Haar
vijfde of zo. Toen het tot haar door begon te
dringen dat ze er anders uitzag dan wij. Toen
is ze Marloes gaan zeggen.
(tegen Nadia)
Ik had je toch wakker gemaakt als er iets was.

NADIA Hm hm.

JACOB Het had dít gescheeld. Als ik mijn telefoon niet vergeten was. Als ik had gezegd: ik pik hem morgen wel op. O, man.
En om haar dan zo te zien liggen.
Ik dacht: dit is het. We zijn haar kwijt. Heb ik alles gezegd wat ik had willen zeggen? Weet ze dat ik van haar hou? Weet ze dat ik weet dat zij van mij houdt? Idioot. Nog vóór dat ik één-één-twee belde was het eerste dat ik deed dingen zoeken om me schuldig over te voelen. Dat is toch maf?
En nu ligt ze daar. Met al die buizen en draden en machines. Met dat rare geluid dat ze maakt als ze ademt. Of niet ademt, eigenlijk. Opgeblazen wordt, als een lekke strandbal.

NADIA Hou op.

JACOB Verschrikkelijk om te zien. Wat als ik niet terug had gemoeten voor mijn telefoon?

NADIA Jacob...

JACOB Dan had ze daar nu nog gelegen. Wie weet hoe lang...

NADIA Aljeblijft, hou op.

JACOB Ik blijf er maar aan denken.

NADIA Ja, dat moet je ook niet doen. Denk aan iets anders.

JACOB Dat gaat niet.

NADIA Ga dan wat doen.

JACOB Ja, wat dan?

2 NADIA KRIJGT HET NIEUWS

Terwijl Nadia spreekt gaat Jakob zitten. Staat op om een tijdschrift te pakken. Bladert. Legt het weg. Staat weer op. Zoekt naar een ander tijdschrift. Vindt niks van zijn gading.

NADIA (terzijde)

Jacob belde. Midden in de nacht. De eerste keer nam ik niet op. De tweede keer ook niet. Mijn broer belt niet vaak, maar als hij belt, zeker als hij 's nachts belt, dan wil hij altijd heel veel zeggen. Dus ik nam niet op. Ik was een brief aan het tikken en die wou ik afmaken. Dan kon ik heel misschien nog een paar uur slapen. Toen kwam zijn SMS - 'Mama wil niet meer wakker worden.' 'Mama wil niet meer wakker worden?' Wat betekent dat? Want dat Marloes... Dat wilde er niet in. Dat kon er onmogelijk staan. Pas toen ik begon te antwoorden... Ik was het aan het intikken: 'Jakob, wat bedoel... je.' Toen pas begreep ik wat er stond. Mijn moeder gaat dood.

3 BROER EN ZUS

Nadia gaat zitten werken. Jakob doet zijn schoenen uit. Probeert te mediteren. Lukt niet.

JACOB Nog een uur.
Tot de neuroloog weer komt. Nog een uur.

NADIA O. Okee.

JACOB We hebben je heel lang niet gezien. Mamma niet. Ik ook niet.

NADIA Ja. Heel lang.

JACOB Ja. Nu zien we elkaar weer en dan is het hierom.

NADIA Ja.

JACOB Druk, zeker weer?

NADIA Ja. Heel erg.

JACOB Je ziet er moe uit.

NADIA Ik ben ook moe.

JACOB Nee, ik bedoel... structureel. Je ziet er structureel moe uit.

NADIA Ja. Ja, dat zal wel.

JACOB Dat mag ik zeggen, hè? Dat je er moe uitziet?

NADIA Je zou je er niet van laten weerhouden...
dus... ga je gang.

Jacob gaat naast haar zitten.

JACOB (tegen het publiek)
Ik was vijf toen ze d'r meenamen. Nadia. En zij was een peuter. Twee, twee en een half. Ze wisten het niet precies. Ik dacht eerst dat ze alleen maar kwam logeren. Ik bleef maar vragen: Mam? Pap? Wanneer gaat Nadia nou weer naar huis? Maar ze ging niet weg. En mijn moeder bleef maar zeggen dat ik lief tegen Nadia moest zijn omdat ze zo zielig was en het zo moeilijk had gehad. En daar snapte

ik natuurlijk niks van. Ik was alleen maar boos dat zij allemaal aandacht kreeg. Allemaal spullen kreeg. Mijn oude kamer. Mijn oude bed. Speelgoed waar ik al jaren niet meer naar had omgekeken, natuurlijk.

Een pluche varken, weet ik nog. Nooit mee gespeeld. Maar toen zij dat varken kreeg... Maar Nadia die sprong op dat varken en ze pakte hem met die twee kleine peuterarmpjes vast. Woest. Zo fel. Ik zie het nog voor me. Nu vind ik het natuurlijk alleen maar hartverscheurend.

(tegen Nadia)

Hee.

NADIA Ja?

JACOB Hee.

NADIA Wat?

JACOB Hoe is het met je?

NADIA Goed.

JACOB 'Goed.'

NADIA Ja. Goed.

JACOB Is dat alles?

NADIA Jakob, ik ben even...

Gebaart naar haar laptop.

JACOB Druk.

NADIA Ja.

JACOB Héél druk.

NADIA Ja. Inderdaad ja.

JACOB En het gaat goed. Met je.

NADIA Ja.

JACOB En met Freek ook?

NADIA Ja.

JACOB Alles picobello in orde?

NADIA Ja. Voor zover ik weet.

JACOB O?

NADIA Nee. Laat maar. Het gaat goed.

JACOB O. Okee. Mooi. Mooi, mooi.

NADIA Wat?

JACOB Naad, kom op. Laten we nou even praten.

NADIA Ik heb er een hekel aan als je me zo noemt.

JACOB Sorry. Na-di-ja.

NADIA Het gaat, Jakob. Niet heel goed, niet heel slecht. Het gaat.

JACOB Okee. Mooi. Dat vind ik fijn om te horen. En dan zeg jij: ... En dan zeg jij:...

NADIA Wat?
(geeft zich gewonnen)
En jij?

JACOB Goed.

NADIA Okee.

JACOB Nouja. Eigenlijk niet zo heel erg. Ik heb het gevoel dat ik op heel veel vlakken tekortschiet, eigenlijk. En ik word daar zo moedeloos van, dat ik het niet eens meer probeer. Ik bedoel: niet eens meer probeer om het wél te laten lukken. Waarmee ik het alleen maar erger maak. Snap je? Een soort verlamming. Een konijn in de koplampen. Ik maak er dus weer puinhoop van. Zoals gebruikelijk. Eigenlijk. Dus.

NADIA ...

JACOB Naja. Zo gaat het met mij.

NADIA En de kinderen?

JACOB Ja. Goed. Casper heeft het een beetje moeilijk op school, maar Lisa heeft het heel erg naar haar zin. Heel erg met balletles bezig, ook.

NADIA Heb je een foto?

JACOB Ja. Kijk.

NADIA Zo. Gegroeid weer, allebei.

JACOB Ja. Heel erg.

NADIA Ik mis ze.

JACOB Ik ook.

NADIA Krijg je ze nu wel wat vaker te zien?

JACOB Elke twee weken een weekend.

NADIA Ai. En... Heb je ze 't al verteld?

JACOB Van Mamma? Nee.

NADIA Oh. Okee.

JACOB Ik wil eerst even... Ik wil eerst meer weten. Hoe het met mamma verder gaat. Voor hetzelfde geld staat ze zo op en is er niks aan de hand.

Nadia trekt een bevreemd gezicht.

Het wordt met hun moeder ook meteen een heel... ding. Met halen en brengen. En ... naja, mijn krediet is bij Astrid ook een beetje op. Dus.

NADIA Ah.

JACOB Ja. Als het even kan, wil ik het contact met haar even ... skippen.

NADIA Ja, ik... ik wil me natuurlijk nergens mee bemoeien maar...

JACOB (plotseling scherp.)
Dan moet je dat misschien ook maar niet doen.

NADIA Okee. Sorry.

JACOB Nee. Het spijt me.
(terzijde)
Dit is dus typisch Nadia. Je ziet haar nooit.
Als ze überhaupt nog zou weten hoe oud mijn
kinderen zijn dan zou ik steil achterover
vallen. Maar reken maar dat ze een mening
heeft over hoe ze moeten worden opgevoed.
(tegen Nadia)
Sorry. Ik ben gewoon moe. Wat ging je zeggen.

NADIA Nee. Laat maar. Ik had mijn mond moeten
houden.

JACOB Zeg nou.

NADIA Het doet er niet toe. Alsjeblieft.

JACOB Naad!

NADIA Ik zou afscheid willen nemen als ik hen was.
Dat is het enige.

JACOB Nee. Daar is het nog veel te vroeg voor.

NADIA Maar Jacob...

JACOB Nee.

NADIA Nouja. Dat ging ik zeggen.

Stilte.

NADIA We hebben onze bruiloft weer uitgesteld. Freek
en ik. We dachten komende zomer, maar... Maar
dat komt nu heel slecht uit. We gaan wel
proberen elkaar vaker te zien. Eens in de twee
weken zou mooi zijn. Is nog niet gelukt. Maar
het gaat goed. We willen er allebei ...
(aarzelt even, zich ervan bewust hoe het
klinkt.)
aan werken.
Ik schrik soms wakker van hem. Als we samen in
bed liggen. Ik raak niet aan hem gewend.

JACOB (terzijde)
Nadia ging studeren. Toen begon het. Ze dreef
af. Ze kwam steeds minder vaak langs en als ze
er wel was... was ze... Ik weet niet waarom.
Op een gegeven moment ging ik bij mama langs,
ik vraag: heb je nog iets van Nadia gehoord?
Ze barst in huilen uit. Al bijna een jaar niet
meer.
Toen ben ik naar Nadia toegegaan en ik heb

gezegd dat dit niet kon. Niet na alles wat
mamma voor haar gedaan had. Ze keek me alleen
raar aan. En ze zei: Goed. Dan kom ik vaker.
Dat was het. Dat was alles. Geen uitleg.
Niets.
Sindsdien kwam ze iets vaker. Iets.

4 NADIA WIL NIET NAAR BINNEN

JACOB Ik ga weer even bij haar zitten.

NADIA Okee.

JACOB Kom je mee?

NADIA Straks.

JACOB Als je liever alleen wil, dan wil ik wel wachten, hoor.

NADIA Nee.

JACOB Is wel prettig hoor. Daar even met haar alleen zitten. Met haar praten. D'r hand vast houden. Het voelt goed. Intiem.

NADIA Ja. Nouja.

JACOB Hoef je je ook niet opgelaten te voelen als je even wil janken. Dus zeg het maar. Als je eerst wil.

NADIA Het hoeft niet per sé voor mij.

JACOB Okee. Ik dacht gewoon...

NADIA Het is goed. Ik kom zo.

JACOB ... omdat je er nog niet zoveel bent binnen geweest...
(Nadia zwijgt)
Laat maar. Ik zie je wel binnenkomen.

NADIA Ja. Ik kom zo.

JACOB Ze bijt niet hoor.

NADIA ... Wat zeg je nou?

JACOB Ik zeg: ze bijt niet.

NADIA Ik ga er heus wel naar binnen. Ik moet me alleen even... opladen.

JACOB Okee. Whatever.

NADIA Ik kom zo.

JACOB Ben je er nou langer dan een kwartier binnen geweest, alles bij elkaar?

NADIA Ja, natuurlijk. Of. Weet ik niet. Ik heb niet op de tijd gelet.

JACOB Je hebt de secondes zitten tellen zeker.

NADIA Jakob, niet nu alsjeblieft.

JACOB Ik begrijp jou niet. Je wil er toch zĳn voor d'r, of niet?

NADIA Ik ben toch hier?

JACOB Is dat zo? Ben je hier?

NADIA Ja natuurlijk.

JACOB Ik bedoel hierbinnen.
(tikt tegen haar hoofd, of zijn eigen)
Volgens mij zit je hierbinnen voor minstens de helft op kantoor.

NADIA (terzijde)
O godsallejezus, was ik daar maar. Op kantoor. Waar iedereen zijn misère gewoon vóór zich houdt. Waar je niemand hoeft te zien... - lijden. Iedereen lijdt hier. Omdat ze zelf ziek zijn. Omdat hun lief ziek is, of hun moeder, of hun kind. Staan ze daar naast het bed, als een koeien bij een sloot waar een kalf in vastzit.
(tegen Jacob)
Ik kom zo met je mee.

JACOB Het gaat niet om mij, het gaat om mama. Het gaat om wat mama nu doormaakt.

NADIA Ja. Dat is dus niet zoveel.

JACOB Hoe kun je dat nou zeggen.

NADIA Ja, nouja. Het is wel waar.

JACOB Hoe weet je dat nou? Misschien maakt ze wel van alles mee.

NADIA Jakob, ze wordt aan alle kanten gemonitord.
Als ze bij bewustzijn komt dan weten de artsen
dat eerder dan wij.

JACOB En hoe weet je dat zo zeker?

NADIA Ik ga gewoon af op wat de dokters zeggen.

JACOB Okee, en hoe weet je het zéker?

NADIA Het zijn dokters.

JACOB Dus je weet het niet zeker. Dus het kan gewoon
zo zijn dat ze daar ligt. Dat ze hoort wat we
tegen haar zeggen. Dat ze weet dat we er zijn.
En dat we er niet zijn.

NADIA Jakob, je kan het zien. We hebben het gezien
op die monitor. Op die - op die grafiek. Er
gebeurt niets daarbinnen. Ze ziet niets. Ze
hoort niets. Ze denkt niets. Ze voelt niets.
Ze is weg.

JACOB Ja. Okee. Dat zeggen zij. Dat zeggen die
apparaten van ze. Maar ik heb me ondertussen
een beetje ingelezen:

Jakob haalt zijn smartphone tevoorschijn.

Hier. Kijk. 'Woman wakes up from coma,
remembers everything'. En hier: 'After 5
years, a miracle happens.' En deze: 'The
Doctors had given up on her, but she was
listening all the time.'
Dat mensen in coma waren en toch goed wisten
dat hun gezin erbij was. Dat ze wisten wat er
tegen ze gezegd was. Ik heb gelezen over een
vrouw die een ongeluk kreeg en in coma lag. En
haar dochter vertelde haar toen dat ze zwanger
was. Dat ze wakker moest worden omdat ze oma
ging worden. En toen die vrouw wakker werd
wist ze dat dus nog.

NADIA Wat moet ik hier mee ... Wat wil je dat ik
hierop zeg?

JACOB Terwijl ze van te voren van niks wist!

NADIA Dus?

JACOB Van te voren wist ze van niks. Na afloop wist
ze het wel! Omdat ze het er over gehad hadden!
Hier. Kijk.

NADIA Jacob, zelfs als het allemaal helemaal zo gebeurd is als daar beschreven staat...

JACOB Je weet niet wat Mama nog wel of niet meekrijgt. Hier. Lees. Lees dan.

NADIA Ja. Ja, ik zie het.

JACOB Wil jij het risico lopen dat zij daar nu ligt? En dat ze meemaakt wat er gebeurt?

NADIA Ik ga naar binnen. Alles om daarvan af te zijn. Dan maar dáár zitten. Naar Marloes kijken. Luisteren. Naar de blaasbalg. Naar Marloes' longen. Naar de piepjes van de machines. Het geruis van de ventilatie. Er komt een arts binnen. Een jonge vent. Een onderknuppel. Gestuurd om iets na te kijken. Ik ga uit de weg en bekijk hem. Zijn manier van doen is vertrouwd. Dit is gewoon iemand die aan het werk is. Dit ken ik. In het bed ligt geen mens maar een klus die geklaard moet worden. Als hij klaar is knikt hij me toe en verdwijnt weer. Als hij de deur achter zich dicht doet, is het alsof het licht weer uitgaat. De ramen weer dicht. Hallo treurnis. Hallo schuldgevoel. Een reus van een vrouw. Marloes. Mijn moeder. Mijn adoptiemoeder. Grote bloemetjesjurk, stevige schoenen. Grote bos rossige krullen. Zachte handen, maar sterke armen vol sproeten. Ze wou altijd ingrijpen. Als iemand in moeilijkheden zat. Als iemand iets ergs was overkomen. Jouw probleem was haar probleem. Ze geloofde nog echt in goed doen. Zonder voorbehoud. Zonder zich zorgen te maken of het wel goed zou uitpakken. Nee. Daar is een bejaarde eenzaam. Er op af. Daar is een alleenstaande moeder ziek. Er op af. Daar zit een peuter in een weeshuis. Hup. Die nemen we mee. Wie doet zoiets? Met vakantie gaan en dan een kind mee terug nemen? Ze pikte me op en liet me niet gaan. Dat probleem is mijn probleem. Zo was ze. Voortaan was ik haar probleem.

5 MOEDER'S FAVORIET

Nadia kijkt uit het raam. Ze rekt zich uit. Ze heeft kramp in haar nek en schouders. Stil spel. Jakob scheurt een paar tijdschriften in stukken. Nadia kijkt licht verstoord om. Jakob maakt een grote prop waar hij een beetje mee voetbalt. Hij trapt een paar keer tegen Nadia aan. Op het laatst iets harder dan gezellig.

JACOB Mama was eigenlijk tegen kinderen krijgen. Heeft ze me verteld. Ik was een ongelukje. Een gelukkig ongelukje, zei ze er dan wel altijd bij. Maar eigenlijk kon het niet. Het Zoveel-Miljardste kind maken, wéér een kleine vervuiler erbij. Dat kon de planeet niet aan. Club van Rome, enzo. Dus ik was niet alleen een ongeluk; ik was een zonde die ze zichzelf had toegestaan. Door me niet weg te laten halen. Ik was net als een vervuilende auto of een continentale vlucht: (imiteert zijn moeder:)'volstrekt niet nodig'. Maar Nadia... Nadia was er toch al. Mama had Nadia alleen maar méegenomen. Mama had Nadia alleen maar méér gegeven dan ze anders zou hebben. Nadia was niet alleen een kindje, ze was ook een Goede Zaak. Mama was sowieso gek op De Goede Zaak, maar deze kon je ook echt, letterlijk knuffelen. Dus Mama was dol op Nadia. Wat Nadia ook uithaalde. Hoe lang ze ook uit zicht verdween. Mama was gek op Nadia. Want door van Nadia te houden, kon Mamma ook van zichzelf houden. En dat kon bij mij niet, he? Nee. Want ik was van haar zelf.

6 WACHTEN

Nadia gaat weer zitten tikken. Jacob ijsbeert.

JACOB Dat je je kan concentreren. Dat je op zo'n dag aan iets anders dan mamma kan denken.

NADIA Wat wil je daarmee zeggen?

JACOB Ik bedoel dat niet lullig.

NADIA Nou zo klinkt het wel.

JACOB Ja. Dat snap ik. Maar ik meen het.

NADIA Ja, dat maakt het niet minder erg.

JACOB Nee, maar ik bedoel dat ik echt ook graag aan iets anders wil denken. Oprecht.

NADIA Okee.

JACOB Sorry.

NADIA Hmhm.

JACOB Maar ik vind het serieus knap. Een beetje freaky. Maar serieus knap. Die concentratie.

NADIA ...

JACOB Waar ben je mee bezig?

NADIA Ik zou het je kunnen uitleggen maar dat zou me meer tijd kosten dan het duurt om het te doen.

JACOB Okee.

NADIA Jakob...

JACOB Ben je nog lang bezig?

NADIA Op deze manier wel.

JACOB Ik wil gewoon even met je kletsen, mens.

NADIA Ja, en ik heb geen tijd.

JACOB Okee.

Nadia tikt even door.

7 OVERLEG

NADIA We zitten bij Marloes. Samen. Te wachten. Jakob praat af en toe tegen Marloes. Dat voelt heel ongemakkelijk. Dan komt de verpleegster. Marloes moet verschoond worden. Althans - het wezen dat daar ligt moet verschoond worden. Ze knikt mij vriendelijk toe en vraagt aan Jakob of wij erbij willen blijven. "Anders kunt U beiden beter op de gang wachten." Zegt ze tegen hem. Niet tegen ons samen. Tegen hem. Ze denkt dat ik zijn vriendin ben. Jakob corrigeert haar niet. De verpleegster trekt de dekens terug. Ik wilde het niet zien maar ik was te laat met wegstijgen. Dat lichaam. Een oud bleek lichaam. Leeggelopen. Ingestort. Ik kan het niet uitstaan om haar zwak te zien. Ik heb geen idee wat ik daar zit te doen. Ik heb geen idee wat ik er moet voelen, behalve... afgrijzen. Ik sleep Jakob mee naar buiten. Hij moet haar niet zo zien. Wij horen haar niet zo te zien.

JACOB Wat is er? Wat is er? Wat is het probleem?

NADIA We wachten hier even tot ze klaar is.

JACOB Hoeft niet van haar.

NADIA Nee, van mij.

JACOB Ja, maar: misschien moeten we leren hoe het moet.

NADIA Hoe wat moet?

JACOB Mama verzorgen. Dit moeten we misschien ook kunnen. Over een tijdje.

NADIA Als ze... wakker wordt, bedoel je?

JACOB Als ze naar huis mag.

NADIA O. Ja.

JACOB We blijven wel hier. Het heeft nu toch geen zin meer.

NADIA Wanneer kwam de neuroloog?

JACOB (kijkt op zijn telefoon om te zien hoe laat het is)
Zodirect.

NADIA Okee. Jakob?

JACOB Hm?

NADIA Wat als het niet goed komt?

JACOB ...

NADIA Als ik mama zo zie dan... Ik hoef het niet echt te zeggen, toch?

JACOB Nee.

NADIA We moeten het hebben over wat we gaan doen. Als het niet goed komt.

JACOB Dat lijkt me wel heel erg vroeg. Eerlijk gezegd. Nu.

NADIA Dat vind ik niet. Straks komt de neuroloog en dan...

JACOB Precies. Straks komt de neuroloog. Daarna weten we meer.

NADIA Ja maar ik wil niet totaal onvoorbereid dat gesprek in gaan. Ik wil dat we bepaalde dingen al afgesproken hebben. Bepaalde grenzen hebben getrokken. Van tevoren.

JACOB Ja. Natuurlijk wil jij dat. Maar voor mij heeft dat geen zin, okee? Ik wil gewoon horen wat ze te zeggen heeft. En dan zie ik wel weer verder.

NADIA Ja, maar Jakob, je wil toch niet in het bijzijn van de neuroloog staan overleggen over...

JACOB Nee. Ja. Ik weet niet. Ik wil er gewoon nu niet mee bezig zijn.

NADIA Okee. Maar we hebben niet eeuwig de tijd. Hoe langer het duurt, hoe kleiner de kans dat ze wakker wordt.

JACOB Ik wil het hier niet over hebben, nu.

NADIA Wanneer wel?

JACOB Kunnen we erover ophouden?

NADIA (terzijde)
Jakob's bijgeloof: als je het over iets naars hebt, gebeurt het eerder.
(tegen Jakob)
Maar zo kunnen we samen een plan maken. Zo kunnen we samen optrekken als zij iets willen dat wij niet willen. En andersom...

JACOB Ja, dat heeft geen zin. We zijn niet op school. Hier kan je geen huiswerk voor maken, Naad.

NADIA Doe niet zo flauw. En jij snapt toch ook wel dat samen overleggen eerlijker is dan dat...
(terzijde)
En dan loopt hij weg. "dan dat jij weer alles in je eentje beslist." wou ik er nog aan toevoegen. Maar hij is al naar binnen. Kijken hoe hij Marloes moet verzorgen. Voor als ze beter wordt. Ik ga er maar achteraan. Probeer het nog een keer. Maar hij wil er niet aan. Even later komt de neuroloog. Ze heeft foto's en grafieken bij zich die ons allebei geen bal zeggen. Maar de korte samenvatting is dat het precies zo erg is als het eruit ziet. Het komt niet meer goed.
Als de neurologe het ons vertelt zijn we allebei stil. We hebben geen vragen. We hebben geen plan. We staan met onze mond vol tanden. Ik in elk geval.
Dan begint Jacob opeens. Met zijn telefoontje. Met zijn internet vol mirakels. Deze is ook wakker geworden. En deze. En die wist na afloop nog alles. En met haar is het weer helemaal goed gekomen.
Ik kon het niet meer aanzien. Ik ben weggelopen.

8 JAKOB BEPAALT

JACOB Okee. Even een update: We hebben afgesproken dat we over een uur of zes nog een keer alle testen doen. Wilde ze niet doen, natuurlijk. Maar ik heb gezegd: nee. We geven haar niet op. Zolang wij blijven geloven maakt ze een kans.

NADIA Vond ze dat goed?

JACOB Ja. Ze weet natuurlijk zelf ook dat er nog van alles kan gebeuren.

NADIA Dat geloof ik niet, hoor, Jakob. Volgens mij was ze vrij stellig.

JACOB Het komt wel goed met Mama. Ze is heel taai.

NADIA Hoe kun je dat nou denken? Je stond er toch bij?

JACOB Ze zei dat het mogelijk was.

NADIA Ze zei dat het niet onmogelijk was.

JACOB Nou dan! Als er een kans is moeten we alles op alles zetten.

NADIA En wat doen we dan? Als we alles op alles zetten? Wat betekent dat?

JACOB Dat betekent dat we niet opgeven. Dat betekent dat we de mensen hier blijven pushen om tot het uiterste te gaan.

NADIA En verder? Moet ze daar volgend jaar nog liggen? En daarna?

Stilte

NADIA Dat is toch geen plan, Jakob.

JACOB Ja nou en? Waarom moet het altijd een helemaal uitgedacht plan zijn?! Ik wil gewoon zien wat er gebeurt. En daarna zie ik wel.

NADIA Ja, en dat is precies het probleem. Daarna zie jij wel.

JACOB Wíj! Daarna zien wíj wel.

NADIA Wanneer mag ik er volgens jou iets over zeggen?

JACOB Nou, misschien moet je om te beginnen gewoon niet de kamer uitlopen als we met de neuroloog aan het praten zijn.

NADIA Ik ging weg omdat ik het niet meer kon aanhoren, Jakob.

JACOB Ik kon je steun heel goed gebruiken daarbinnen.

NADIA Dan moet je niet met die rotzooi aan komen zetten!

JACOB Welke rotzooi.

NADIA Die sites van je. Die Broodje-aap-verhalen. Die rotzooi.

JACOB Mama wordt beter, Naad. Mama wordt wakker. Het wordt moeilijk, daarna. Revalideren is ontzettend zwaar. Ze kan zeker niet alles meer. Maar ze wordt wakker. Dat wil ik geloven. Dat wil ik dat jij gelooft. Dat wil ik dat we allebei heel hard gaan geloven. Dat mamma beter wordt.

NADIA Ik kan niet geloven wat ik wil, Jacob. Ik wou dat ik dat kon.

JACOB Doet er niet toe. Dan doe ik het wel voor ons allebei.
Ik ga weer naar binnen. Ik wil niet dat ze zich eenzaam voelt.

NADIA Ze voelt n... Laat maar.
Doe dat maar.

9 TOENADERING

Er is enige tijd verstreken. Nadia zit ergens mee.

NADIA Jakob?

JACOB Wat is er?

NADIA Als iemand denkt dat ik jouw vriendin ben, zou ik het fijn vinden als jij die zelf corrigeert.

JACOB Waar heb je het over?

NADIA Het gebeurde net wéér.

JACOB Wat gebeurde net weer.

NADIA De verpleger wist nog steeds niet dat ik Marloes' dochter was. En de neuroloog wist het óók niet. Ze keek me zo aan van: 'Mag u hier bij zijn?' en jij zei niets. Toen ging ze alleen tegen jou praten. Ik moest haar zelf zeggen: 'Pardon, het is ook mijn moeder'. En dat had allemaal vermeden kunnen worden als jij gewoon...

JACOB Sorry maar ik was gewoon even met wat anders bezig. Namelijk met mijn moeder. Die daar ligt.

NADIA Onze moeder.

JACOB Ja, ja. Ónze moeder.

NADIA Ik wil alleen maar dat niemand een raar idee heeft over wat ik hier kom doen.

JACOB Okee. Okee. Als je je daardoor beter voelt.

NADIA Ja. Dat zou helpen , ja.
(tegen het publiek)
Vroeger was het grappig. Gingen we expres heel klef lopen om mensen op het verkeerde been te zetten. En dan: 'nee hoor. Dat is mijn broer.' en ze dan zien kijken. Maar de grap is er nu wel vanaf.
Ze denken ook altijd dat ik zijn vriendin ben. Nooit man en vrouw, nee, alleen vriendje-vriendinnetje. Niet veel serieuzer. Na een

tijdje begint dat soort dingen je op te vallen.

JACOB Waarom zien wij elkaar zo weinig?

NADIA Ik zie iedereen weinig. Ik zie mijn eigen verloofde ééns in de maand. De laatste keer hebben we maar een date gehad in Abu Dhabi. Omdat we daar allebei moesten overstappen op een ander vliegtuig. Hebben we gegeten in een hotel in de luchthaven.

JACOB Dat is toch jammer?

NADIA Ja, dat is heel jammer.

JACOB Vroeger toen je nog op school zat, en ik thuis kwam. Toen gingen we bij mama nog wel eens een filmpje kijken. Op de bank. Met zijn drieën. Doe je dat nog wel eens?

NADIA Een filmpje kijken?

JACOB Als dit voorbij is, laten we dan wat vaker afspreken, okee?

NADIA Laten we dat doen.

JACOB Net zo vaak tot we alles gezegd hebben. En dan samen één superslechte film kijken. Ik mis je, Naad. Ik vind het ongezellig zonder je.

NADIA (toch onder de indruk)
Ik heet Nadia.

JACOB Ja, dan moet je dus zeggen, ik mis jou ook. Of zoiets. Maakt niet uit. Gaan we aan werken.

10 DINER VOOR TWEE

Jacob heeft zijn armen vol in plastic verpakt eten.

JACOB Ik heb supergezonde saucijzenbroodjes, twee zakjes chips, twee cola en voor mij een nuts, voor jou een bounty.

NADIA Ha-ha. Heel leuk.

JACOB Ja, flauw. Sorry, Naad. Sorry Nadia.

NADIA (op lichte, kibbelende toon:)
Waarom doe je nou zo? Ik hou er niet van.

JACOB Ik mag want jij bent mijn zus.

NADIA Ik vind het alleen maar stom.
(terzijde)
In de vijfde mocht ik niet mee op schoolreis, want we gingen vliegen en Marloes vond dat onzin. De hele klas mocht mee naar Berlijn, alleen ik mocht niet.
Zestien jaar was ik. Ik heb staan gillen en krijsen. Ik heb het huis kort en klein geslagen. Maar nee. 'Er is een prima treinverbinding. Wij doen niet mee aan nodeloze luchtvervuiling.'
(tegen Jacob)
Heb je ook nog iets gezonds gevonden?

JACOB Het is cola light.

NADIA Geweldig.
En iets met vitaminen? O. Wacht. Die heb ik.

Ze haalt een potje multivitaminen tevoorschijn.

JACOB Jaa! Nu is het feestmaal compleet!

NADIA Eerst je groenten eten.

JACOB Moet het echt?

NADIA Eén hapje.

JACOB Okee.
(slikt de vitaminepil)

NADIA Zdarovje, broertje.

JACOB Lechaiam, zus.

NADIA Maar goed, ik was zestien en lag te briesen op mijn bed en toen stond hij opeens in mijn kamer en hij zei: 'Kom, ik breng je wel.' Hij regelde een zesdehands Fiat Panda en ik heb stiekem mijn spullen gepakt. En in Berlijn gingen we eerst samen keihard zuipen, en daarna leverde hij me straalbezopen bij mijn klas af. En toen liep hij weg met een peuk in zijn mond en zijn gitaar op zijn rug en hij was zo cool op dat moment. James Dean en Elvis en Kurt Cobain door elkaar heen. En het straalde zo op mij af dat iedereen mij opeens ook cool vond en die hele week werd de meest fantastische jeugdervaring ooit voor mij.

JACOB Dat was best een goede zet van mij.

NADIA Dat was meesterlijk.

JACOB Ja. En toch hield het op. Op een gegeven moment.

NADIA Ja.

JACOB Waar was je nou opeens naar toe?

NADIA Dat is moeilijk uit te leggen, Jacob.

JACOB Probeer het eens. Want je ging studeren en opeens... kwam je niet meer terug.

NADIA Ja...

JACOB En mama vertelde dan dat ze je maanden niet meer had gezien. En ik al helemaal niet.

NADIA Ik had een heleboel over mezelf uit te zoeken. Kunnen we het daarbij laten?
(terzijde)
Er was me verteld dat het op zou houden.
De rotgeintjes:
'Hee schatje, smaakt je kontje ook naar chocola?'
De verwensingen:
'ga terug naar het oerwoud! '
Ze had gezegd dat het op zou houden. Dat normale mensen zo niet deden. Maar op de universiteit was het precies even erg. Alleen wat deftiger. Wat meer ... besmukt.
Dat de faculteit vast en zeker een quotum moest halen, dat ze mij binnen hebben gelaten.

En telkens dat zenuwachtige gegiechel als ik laat zien dat ik de stof beter beheers dan witte klasgenoten. Alsof ze een paard zien tellen. Of een aap.

En ze zeggen niet: 'Hee ! Trek in een lekkere banaan?', nee; zo'n jongen komt op je af en vraagt keurig om je telefoonnummer voor een date. En ik sta al op het punt het hem te geven als hij zegt: '... want ik ben nog nooit met een donker meisje geweest.' En dat dan heel blij. Niet eens in de gaten wat hij zegt. Hij vond het vast super ruimdenkend van hemzelf.

JACOB (terzijde)

Niet dat het leuk was, als ze een keer op kwam dagen. Vanaf de dag dat ze ging studeren, overall kritiek op. Niet te doen.

NADIA (terzijde)

En Marloes zag het niet. De beveiligers die me de hele winkel door volgen. De buschauffeur die wegrijdt net als ik in wil stappen. De verbaasde blikken als ze me horen praten. De vrouwen die hun tas stevig vastpakken als ze voor me lopen.

JACOB (tegen Nadia)

Ging je opeens op ons neerkijken? Was dat het? Waren we niet meer goed genoeg voor je?

NADIA Nee. Onzin. Jakob. Hou er alsjeblieft over op. Niet vandaag.

JACOB Okee. Okee. Ik hou erover op.

(tegen het publiek)

Kerstmis. We hadden maandenlang geen woord van haar gehoord. Maar met kerst zou ze er weer zijn. Wij zitten klaar. Vijf uur. Zes uur. Zeven uur.

NADIA Ze verdomde het te zien. En in plaats daarvan zegt ze tegen me dat ik het best wat rustiger aan kan doen. Dat ik niet drie keer zo hard hoeft te werken als een witte. Dat ik er best wel wat slonziger bij mag lopen.

JACOB Dan komt ze eindelijk en dan is er van alles niet goed. Onnozele dingen. De groente te lang doorgekookt. Kattenhaar op de bank. De boterhammen te oud. De koffie niet goed genoeg.

En mijn moeder schiet dan terug, natuurlijk. Hoezo is ze met de auto gekomen? Rijden er geen bussen meer? Leuke bloes; kinderarbeid of

gewoon uitbuiting? Maar dat is mamma. Dat weet je. Die is soms onuitstaanbaar. Dat wéét je. Daar stel je je op in.

NADIA Geef ze nooit een excuus. Dat hoor je een zwart kind te leren.
Ja nagels moeten schoon zijn. Je schoenen moeten glanzen.
Je kleren altijd gestreken. Ga elke twee weken naar de kapper.
En werk altijd het hardst. Er mag nooit iemand zijn die harder werkt dan jij. Dat moet je een zwart kind leren. Geef ze nooit een excuus.

JACOB Maar Nadia... ze verdomde het gewoon. Ze keerde zich steeds meer van ons af. En ze bleef gewoon weg. En op een gegeven moment ben je daar ook nog blij om ook. Want het wordt er niet gezelliger op.

NADIA Het is een gevecht. Je moet vechten voor je leven. En Marloes... Marloes dacht echt dat dat niet meer hoefde. Dat deze oorlog gewonnen was. Dat we door moesten. Tegen wapenhandel. Voor het klimaat. Tegen de bioindustrie. Maar racisme? 'Nee. Dat ligt nu wel achter ons.' Oja? Nou, niet voor mij.

JACOB En op dat soort momenten zou ik willen dat Mama haar nooit mee had genomen. Dat ze gewoon het zoveelste zielige zwarte kindje zou zijn geweest waar je verder gelukkig gewoon geen fuck mee te maken hebt.

NADIA En ik was zo kwaad op haar... Zo woedend. Dat ze het niet wilde zien. Dat ik het vechten zelf heb moeten leren. Dat ze me niet hard gemaakt had.

JACOB (tegen Nadia)
Ik wil alleen maar zeggen: het heeft mamma wel veel verdriet gedaan. Dat is het enige. Ze is zo trots op jou. Ze heeft het aan de lopende band over je. Maar gewoon even je neus laten zien. Gewoon even langskomen. Je stapt voor elke scheet in het vliegtuig. Maar even een kop koffie komen drinken, ho maar. Weet je wat het vooral is? Het staat zo ondankbaar. Na alles wat ze gedaan heeft. Na alles wat ze voor jou heeft gedaan.

NADIA Jij moet gewoon je mond houden over dingen waar jij niets, maar dan ook helemaal niets van begrijpt.

JACOB Het is toch niet raar om te verwachten dat je gewoon af en toe even met je moeder afspreekt? Helemaal als je zoveel aan haar te danken hebt? Als zij je niet uit de rimboe had getrokken... Je wilt niet weten wat er daar met kleine meisjes gebeurt. Echt niet.

Nadia loopt af.

Oja, en nou ben ik de klootzak, zeker.
'Mijn relatie met mama is heel bijzonder. Dat begrijp jij niet.' Rot toch op. Rot. Toch.
Een. Eind. Op. Je was álles voor haar. Ze had het altijd alleen maar over jou!

11 HOE NADIA DE DOCHTER VAN MARLOES WERD

JACOB Daar is hij weer. De slang. Meestal lukt het me het beest te onderdrukken maar ... niet altijd.

En ik zou het wel afgeleerd moeten hebben; het heeft me ook al een huwelijk gekost.

Jaloers. Stikjaloers. Bij alles wat Astrid deed: waarom doe je dat? Waarom ga je daar naartoe? Met wie? Alles werd een verwijt en ik wou dat helemaal niet. Ik wilde die dingen helemaal niet zeggen. Ik wilde die dingen helemaal niet denken. Maar het zat daar, in mijn hoofd. Dat beeld van haar met een andere man. Zijn tong in haar. Zijn vingers in haar. Zijn pik in haar.

Je denkt het maar je wil het niet denken. Je voelt het maar je wilt het niet voelen. Je vecht ertegen. Je ontkent het. Je haat het. Je haat het feit dat het er is, diep binnen in je.

Ze werd er natuurlijk knettergek van en ze is bij me weggegaan. En terecht. Want ik was een jaloerse klootzak. Ik was niet te doen. Maar ik was ook níet een jaloerse klootzak. Want ik was minstens de helft van de tijd bezig te proberen níet een jaloerse klootzak te zijn. En dat lukte niet altijd. Maar is dat niet ook wat waard? Zijn daar helemaal geen ... geen punten voor te krijgen? Voor proberen geen lul te zijn.

12 VONNIS

JACOB We wachten. We hebben niet zoveel keus. Er verandert niets met mama. Dan komt de neuroloog weer. Dit keer zijn we er alle twee bij. Ze doet haar testen.

NADIA En dan zegt ze dat het in haar ogen geen zin meer heeft om Marloes nog langer in leven te houden.

JACOB Godverdomme.

NADIA Ja.

JACOB Mama...

NADIA Ja.

JACOB Godverdomme. Fuck. Kut.
(begint te huilen)

NADIA (zonder hem te troosten)
Ja.

JACOB Ik bleef nog heel erg hopen van: misschien. Je weet het niet. En wonderen gebeuren. Weet je? En dokters maken fouten. Elke dag. Maken ze fouten.

NADIA Alleen niet vandaag.

JACOB Je denkt: ze is taai. Ze is koppig. Ze is de allerkoppigste mens die ik ken. Zij zou dit op pure wilskracht moeten kunnen overleven. Ik verwacht de hele tijd dat ze zo die kamer uit komt lopen.

NADIA Maar dat gebeurt niet.

JACOB Ik weet het. Ik weet het.

Even stil.

NADIA Jakob, we moeten het er nu toch echt over hebben.

JACOB Ja. Even. Ik moet even...

NADIA Ja.

(na even)

Het is alleen... ze hebben ons gevraagd om snel een beslissing te nemen.

JACOB Ja. Ik weet het.

NADIA Ik vind dit ook vreselijk moeilijk maar...

JACOB Jaag me niet zo op. Alsjeblieft.

NADIA Jacob, ze kunnen haar hier niet tot in het oneindige in leven houden.

JACOB Ze moeten haar beter maken!

NADIA Dat gaat niet!

JACOB Zeggen zij! Ik wil een second opinion.

NADIA Jacob, dat is toch niet... Er zijn al ik weet niet hoeveel specialisten komen kijken. Ze zijn het allemaal eens...

JACOB Ja, deze ja. Allemaal van dit ziekenhuis. Ik wil een second opinion van een ánder ziekenhuis. Een helemaal neutraal ziekenhuis.

NADIA Een neutraal...

JACOB Wie weet hebben ze hiernaast wel een of andere bobo liggen die een nieuwe nier nodig heeft. Of een nieuw hart. Heb je daar wel eens aan gedacht?
En denk maar niet dat dokters daar boven staan. Ik heb verhalen gelezen, nou...

NADIA Jakob, dat is waanzin.

JACOB Nou dan is dat maar waanzin! Het is mijn moeder!

NADIA

(even stil, dan diplomatiek:)
Misschien als je even probeert te zeggen waar je nu mee ... mee worstelt?

JACOB Waar ik mee 'worstel'? Waar ik mee 'worstel' is dat iedereen het hier kennelijk normaal vind om haar dood te laten gaan. En ik heb daar moeite mee. Ik 'worstel' daar mee. Want het is toevallig mijn moeder! En ik hou er

niet van als mensen me proberen te bespelen
dus als je dat zou willen laten: graag.

NADIA (tegen het publiek)
Ben ik nou zo... Geef ik het nou zo makkelijk
op? Als het omgekeerd was geweest dan... dan
zou Marloes hier hebben staan schreeuwen en
brullen tot elke specialist uit de wijde
omtrek me had onderzocht.
Marloes was een beer. Een grote, rossige
moederbeer en nu ligt ze daar en ik kan het
niet aanzien. Ik wil dat het ophoudt.
(tegen Jacob)
Ik weet niet van hoeveel mensen je het wilt
horen, Jacob. Ze is er niet meer.

JACOB En het zou te gek zijn als iemand me dat ook
echt kon doen geloven.

NADIA Jakob: ik wil niet dat we met Marloes gaan
slepen. Ik wil dat niet met haar zien
gebeuren.

JACOB O. Wil je dat niet.

NADIA Inderdaad.

JACOB En waarom denk jij dat jij daar wat over te
zeggen hebt?

Adempauze.

NADIA Wat?

JACOB Waarom denk jij dat jij daar wat over te
zeggen hebt?

NADIA Marloes is mijn moeder!

JACOB Zo gedraag je je niet. Je bent er nooit.
Wanneer heb je haar voor het laatst gebeld?
Nou? Nou? Ik bel haar om de dág, Nadia.

NADIA Dat zegt helemaal niks.

JACOB Ik ga elke maand met haar op stap. Soms
meerdere malen. Ik neem Lisa en Casper mee. Ik
vrolijk haar op. En jij? Wanneer heb jij haar
voor het laatst gezien?

NADIA Ze is mijn moeder. En of ik haar veel of
weinig zie doet daar niets aan af.

JACOB (papegaait haar)
'doet daar niets aan af'. Gaat er überhaupt
wel iets door je heen? Voel je eigenlijk iets,
nu? Voel jij iets van verdriet om Mama?

NADIA Klootzak.

JACOB Je bent niet geschokt, je hebt geen verdriet,
je komt niet in opstand, je bent niet
kwaad...

NADIA Als je dat denkt dan begrijp je niets van mij.

JACOB Doe dan iets! Schreeuw! Jank! Smijt dingen
kapot! Ga voor mijn part op de bank staan
springen maar doe iets! Want zij hield van
jou! Zij heeft jou alles gegeven en wat doe
jij!?

*NADIA gaat naar haar tas, pakt haar laptop en
smijt hem met kracht op de vloer in stukken.*

NADIA Is dat beter? Wil je nog meer zien?

*Ze pakt haar mobiele telefoon en gooit hem er
achteraan.*

NADIA Nog meer?

*Ze pakt spullen uit haar tas - Make-Up,
Haarborstel, Pennen, Sleutels - en gooit ze
een voor een weg.*

NADIA Is het zo duidelijk genoeg voor je? Is dat wat
je wilt zien? Want dit betekent niks! En wat
we met Marloes doen betekent ook niks. Ze is
weg. Al sleep je haar de hele wereld rond. Het
verandert niets. Het enige dat iets betekent
is wat jij hier nu tegen mij zegt. En wat ik
hier nu tegen jou zeg. Dat is het enige dat
echt is. Het enige. En wat je tegen mij zegt
is dat je niet mijn broer bent.

JACOB Naad, nee, zo bedoel ik dat...

NADIA Ja wel. Zo bedoel je dat wel. Want je doet het
altijd. Elke keer dezelfde kutgeintjes. En ik
heb het je altijd vergeven. Want jij was
uiteindelijk mijn broer.
Maar dat was niet zo, he? Uiteindelijk? Jij
bent niet mijn broer. Niet als het er op aan
komt. Zoals nu.

JACOB Nadia... Sorry. Ik haat mezelf. Echt waar. Ik weet niet waarom ik die dingen zeg.

NADIA Omdat je ze denkt, Jacob. Heel simpel. Omdat je ze denkt.
Ik ga tegen de artsen zeggen dat wij er niet uitkomen. Ik weet niet wat er dan gebeurt. Als je nog met haar lichaam wil gaan zeulen moet je dat zelf maar voor elkaar proberen te krijgen. Ik doe er niet aan mee.

13 NADIA'S GEBOORTE

NADIA Marloes liet me niet los. Ze liet me niet gaan. Hoe onuitstaanbaar ik ook werd. En ik was een verschrikkelijke puber. Ik heb ontzettend gemene dingen tegen haar gezegd. Alleen om te kijken wanneer ze zou breken. Wanneer ze de komedie op zou geven en me terug sturen naar waar ik vandaan ben gekomen. Wanneer ze op zou houden te doen alsof ze van me hield. Want ik geloofde haar niet. Wie houdt er nou van míj?

Ze had een tekening waar ze heel erg aan gehecht was. Een ets van een boerensloot met knotwilgen, die ze van opa had gekregen. Ik was zeventien en ik heb er met een edding 'kuthoer' op gekalkt. Gewoon om te kijken wat ze zou doen. En toen ze het zag... ik kan me haar gezicht nog precies herinneren... Ze was er kapot van. En ik was zo geschrokken. Het was helemaal gelukt. Ik had precies raak geschoten. En ik vond het zo verschrikkelijk voor haar. Voor háár. Ik was niet bang voor mezelf. Bang dat ze me er uit zou gooien, want ik wist opeens dat dat nooit zou gebeuren. Ik was er alleen maar kapot van dat ik haar dát had aangedaan. Dat ik dat kon.

Zij had nog altijd niets gezegd. En ik begon te húilen... Huilen, zoals ik nog nooit gehuild had. Brullen als een gewond beest. In elkaar gezakt op de grond. En zij heeft die tekening van de muur gehaald en bij het oud papier gedaan. Ze heeft er nooit meer een woord over gezegd. En het is raar maar... op die dag werd zij mijn moeder.

14 OVERGAVE

NADIA Jacob komt de kamer binnen. Ik ben afscheid aan het nemen. Jacob staat er naar te kijken. Ik voel me niet eens opgelaten. Ik zeg 'dag Marloes. Tot over iets van... laten we zeggen vijftig jaar, hopelijk. Mischien eerder.' Dan zegt Jacob met een gezicht als een geslagen puppy: 'We doen het zoals jij wil.' En dan draait hij zich om en loopt de kamer uit. Ik ga er maar achteraan. Waar komt dit vandaan?

JACOB Je had gelijk. Jullie hebben gelijk. We doen wat jij wil.

NADIA Het is niet wat ik wil, Jacob.

JACOB Nee, ik weet het. Ik zeg het verkeerd.

NADIA Tegen de dokters zei je: 'Zij spreekt voor ons allebei.'

JACOB Ja.

NADIA Wat bedoelde je daarmee?

JACOB Dat ... dat was mijn gebaar. Het voelt heel onnozel om het zo uit te spreken.

NADIA Het ding met gebaren is, dat ze niet zo veel voorstellen als je niet weet wat diegene er mee probeert te zeggen.

JACOB Dat ik... dat ik weet dat ik fout zit, okee? En dat je gelijk hebt. En dat ik daar de pest aan heb.

NADIA Je hebt er de pest aan dat ik gelijk heb?

JACOB Het grootste deel van mij vindt het idee dat jij niet helemaal mijn zus zou zijn, compleet belachelijk. Maar er is ook een deel dat... Nouja. Hoe zeg je dat. En ik haat het, dat het er is. Maar het is er wel. Maar dat maakt het nog niet ècht, snap je? Want het grootste deel, veruit het grootste deel, weet niet beter dan dat jij en ik ... verbonden zijn...

NADIA Wacht even, Jacob. Stop. Je bent helemaal, honderd procent mijn broer of je bent het

niet. Heel simpel. En als niet, dan niet. Maar dan ga ik ook geen tijd en energie meer aan je verspillen.

JACOB Okee. Dat begrijp ik.

NADIA Goed. Wil je nog steeds dat ik de beslissing over Marloes neem?

JACOB (knikt)

NADIA Het spijt me, maar ik moet het je horen zeggen.

JACOB Ja.

NADIA Okee, we stemmen dus in met orgaandonatie. En ter beschikking stelling aan de wetenschap.

JACOB Ja.

NADIA Je realiseert je wat dat betekent?

JACOB (knikt)
Ja.

NADIA Okee.

Nadia begint te huilen. Jakob loopt op haar af om haar te troosten, maar ze weert hem af. Hij blijft hulpeloos staan.

JACOB Ik wil je niet kwijt, Nadia. Het spijt me. Maar ik wil je niet kwijt.

NADIA Jacob, ik word hier zo moe van. Je bent mijn broer of je bent het niet. Geen mits of maren. Geen voorwaarden. Anders ben ik liever helemaal niks van je. Dan heb ik liever helemaal niks met je te maken.

JACOB Dat begrijp ik.

NADIA En dan moet ik ook nog bedenken of ik na vandaag je gezicht nog wil zien.

JACOB Kunnen we niet... Er zijn zoveel families met een moeilijke... tijd waarin dingen zijn gezegd die ... pijn blijven doen. Maar die toch met kerst en verjaardagen... En ik zeg het niet alleen omdat Mama het zou willen,

maar het is wel zo. Want we hebben wel een geschiedenis samen. En nu hebben we... nog wat meer geschiedenis.

Kunnen we niet gewoon een familie met een geschiedenis zijn? Die heb je toch gewoon?

NADIA Ja. Die heb je.

JACOB Dat zouden wij toch kunnen zijn?

NADIA Natuurlijk vergeef ik hem. De lul. Uiteindelijk. Wat moet ik anders? Hij is de enige familie die ik heb. En of er iets verandert... Ja... Nee. Ik weet het niet. Het went. Waarschijnlijk. We hebben uiteindelijk een kleine herdenkingsdienst gehouden. Een gedicht voorgelezen, wat muziek geluisterd. Geen bloemen. In plaats daarvan kon iedereen een boom planten. We denken dat ze zoiets had gewild. Ze had er zelf niks over gezegd. Ze mochten alles van haar gebruiken om andere mensen mee beter te maken. Wat er met de rest gebeurde, kon haar niet schelen.

EINDE